

Sygn. akt IV CZ 63/11

POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Antoni Górski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa Ewy W.

przeciwko Gospodarczemu Bankowi SA w P.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 października 2011 r.,

zażalenia strony pozwanej

na postanowienie o kosztach procesu zawarte w punkcie drugim wyroku

Sądu Apelacyjnego

z dnia 9 grudnia 2010 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2010 r. Sąd Apelacyjny w sprawie z powództwa Ewy W. przeciwko Gospodarczemu Bankowi S.A. w P. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 8 lipca 2010 r. Kosztami postępowania apelacyjnego poniesionymi przez pozwanego Sąd nie obciążył powódki. Strona pozwana wniosła zażalenie na rozstrzygnięcie o kosztach postępowania na podstawie art. 394 § 1 pkt 2 k.p.c. Zdaniem skarżącej w sprawie nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek, który uzasadniałby nieobciążanie powódki kosztami. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego w kwocie 2.700 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c. sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Stosownie do art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Powołany przepis ustanawia dwie zasady rozstrzygania o kosztach procesu, tj. zasadę odpowiedzialności za wynik procesu oraz zasadę orzekania o zwrocie kosztów niezbędnych i celowych.

Wyjątkiem od wskazanej reguły jest orzeczenie o kosztach postępowania na podstawie art. 102 k.p.c., według którego w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Treść przepisu przemawia za tezą, że jego wykładnia nie może być rozszerzająca (por. postanowienie SN z dnia 13 października 1976 r., IV PZ 61/76, LEX nr 7856, postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2007 r., V CSK 292/06, LEX nr 232807), a w konsekwencji zastosowanie art. 102 k.p.c. może mieć miejsce w sytuacjach wyjątkowych.

Zastosowanie art. 102 k.p.c. wymaga wprawdzie uwzględnienia dokonania oceny ostatecznego wyniku sprawy, lecz podlega dyskrecjonalnej ocenie

sędziowskiej. Ustalenie, czy takie szczególne wypadki zachodzą, ustawodawca pozostawił swobodnej ocenie sądu (por. wyrok SN z dnia 22 listopada 2006 r., V CSK 292/06, niepubl., postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, niepubl.; z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, niepubl.; z dnia 13 lipca 2011 r., III CZ 32/11, niepubl.). Ocena ta powinna uwzględniać wszystkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jej podjęcie. Skorzystanie z przepisu art. 102 k.p.c. jest zatem suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego.

Sąd Apelacyjny przedstawił wyczerpujący wywód odnoszący się do celowości zastosowania normy wyrażonej w art. 102 k.p.c. Sąd stwierdził, że przemawia za tym nie tylko sytuacja materialna powódki, która nie pozwalałaby jej na poniesienie kosztów procesu, lecz także sytuacja procesowa. Uznano, że nakład pracy pełnomocnika strony pozwanej – radcy prawnego Wojciecha W. – nie był znaczny, gdyż ograniczał się do uczestnictwa w jednym posiedzeniu wyznaczonym na rozprawę - tj. w dniu 9 grudnia 2010 r. – oraz do złożenia odpowiedzi na apelację (k. 234 – 238). Należy ponadto zauważyć, że na rozprawie nie stawiał się pełnomocnik pozwanej, lecz działający na podstawie upoważnienia aplikant radcowski Joanna C. W trakcie rozprawy pozwany wniósł o oddalenie apelacji, jak również wniósł o nieuwzględnienie wniosku dowodowego jako spóźnionego. Po oddaleniu zgłoszonych w postępowaniu apelacyjnym wniosków dowodowych, strona pozwana podtrzymała swoje żądania. Sąd Apelacyjny stwierdził także, iż z perspektywy zastosowania art. 102 k.p.c. nie można pominąć, że pozwany jest stroną profesjonalną, a toczenie takich procesów niewątpliwie jest związane z jego działalnością. Wprawdzie powód wnosząc powództwo powinien rozważyć zasadność swojego roszczenia, lecz zwrócono uwagę, że powódka działała bez pomocy profesjonalnego pełnomocnika, zaś ocena zasadności roszczeń była utrudniona ze względu na konieczność przeprowadzenia analizy skomplikowanych zmian w stanie prawnym.

Art. 102 k.p.c. znajduje zastosowanie „w wypadkach szczególnie uzasadnionych”, które nie zostały ustawowo zdefiniowane i są oceniane przez sąd orzekający na tle okoliczności konkretnej sprawy. Do okoliczności tych m.in. zalicza się, wskazaną przez sąd, sytuację majątkową i osobistą strony, powodującą, że

obciążenie jej kosztami - w całości lub w części - może pozostawać w kolizji z zasadami współżycia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 21 lipca 2011 r., V CZ 32/11, niepubl.). Przy zastosowaniu art. 102 k.p.c. mogą być również brane pod uwagę okoliczności dotyczące charakteru sprawy (por. postanowienie SN z dnia 21 lipca 2011 r., V ZC 54/11, niepubl.). Analiza uzasadnienia Sądu Apelacyjnego przekonuje, że zasada przyjęta przez ten Sąd mieści się w dyspozycji omawianego przepisu.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c. zażalenie oddalił.